

พฤษภาคม มีนาคม ๒๕๖๕
ภาควิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาเอกการพัฒนารุมนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงของวิทยาลัยครู ในด้านความมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล" ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

การศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรวิชาเอกการพัฒนารุมน ของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 เพิ่มเติมพุทธศักราช 2524 โดยศึกษาจากเอกสารและรายงานการประชุมสัมมนาต่าง ๆ ตลอดจนสนทนากับผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรนี้ เช่น รองอธิการฝ่ายวิชาการ รองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา อาจารย์ผู้สอนวิชาเอกการพัฒนารุมนและนักศึกษาที่กำลังศึกษาวิชาเอกการพัฒนารุมนในวิทยาลัยครู และศึกษางานวิจัยเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการถามความคิดเห็นของประชากรกลุ่มต่าง ๆ กัน เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้นี้มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

เครื่องมือในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ สำหรับนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน แบบสอบถามฉบับที่ใช้นักศึกษาแบ่งเป็น 3 ตอน ฉบับที่ใช้นักศึกษาแบ่งเป็น 2 ตอน สำหรับตอนที่ 2 ไขข้อความเดียวกันทั้งสองฉบับ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบที่ให้ไขข้อความและแบบตรวจคำตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่อาจารย์ผู้สอน ตามหลักสูตรวิชาเอกการพัฒนารุมน ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง ของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 เพิ่มเติมพุทธศักราช 2524 ในด้านความมุ่งหมาย เนื้อหารายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

ศาสตราจารย์ ดร. วิมลศรี วัฒนานนท์
ภาควิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
เชียงใหม่ ๕๐๑๐๕
๒๕๖๕

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลที่นักศึกษาเลือกเรียนวิชา
เอกการพัฒนารัฐมชน

แบบสอบถามทั้งตอนที่ 2 และตอนที่ 3 แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ

ลักษณะที่ 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

5 ช่วง ใช้ถามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนตามหลักสูตรวิชาเอกการพัฒนารัฐมชน
4 คำนาคือ

- คำนาคความมุ่งหมายของหลักสูตร
- คำนาคเนื้อหาวิชาบังคับ ก.
- คำนาคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- คำนาคการวัดผลประเมินผล

โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง, ดีที่สุด, เหมาะสมที่สุด, หรือมากที่สุด	เท่ากับคะแนน 5
เห็นด้วยมาก, ดี, เหมาะสมมาก, หรือมาก	เท่ากับคะแนน 4
ไม่แน่ใจ, ไม่มีความเห็น, หรือปานกลาง	เท่ากับคะแนน 3
ไม่เห็นด้วย, ไม่ดี, ไม่เหมาะสม, หรือน้อย	เท่ากับคะแนน 2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, ไม่ดีอย่างยิ่ง, ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	เท่ากับคะแนน 1

แบบสอบถามประเมินค่า (Rating scale) 4 ช่วง ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ
เหตุผลที่นักศึกษาเลือกศึกษารัฐมชน โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

เป็นเหตุผลมากที่สุด	เท่ากับคะแนน 3
เป็นเหตุผลมาก	เท่ากับคะแนน 2
เป็นเหตุผลบางส่วน	เท่ากับคะแนน 1
ไม่เป็นเหตุผลเลย	เท่ากับคะแนน 0

ลักษณะที่ 2 เป็นแบบสอบถามโดยให้ใส่ค่าคะแนนลงหลังหัวข้อ ซึ่งเป็นรายละเอียด
ของเนื้อหาวิชาในกลุ่มวิชาบังคับ ข. และวิชาเลือก ตามลำดับความสำคัญมากขึ้น โดยมี
เกณฑ์ในการพิจารณาดังต่อไปนี้

- ค่าคะแนน 6 หมายถึง เนื้อหาวิชานั้นมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อวิชาการ พัฒนาชุมชนอย่างที่สุด จำเป็นต้องมีไว้ในวิชานี้
- ค่าคะแนน 5 หมายถึง เนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญและมีประโยชน์มาก แต่มีความไม่เหมาะสมเล็กน้อย ซึ่งอาจจะต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขเล็กน้อยก็จะทำให้เนื้อหาสมบูรณ์ขึ้น
- ค่าคะแนน 4 หมายถึง เนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ แต่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เหมาะสมมาก โดยไม่ให้เนื้อหาผิดไปจากเรื่องเดิม
- ค่าคะแนน 3 หมายถึง เนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ค่อนข้างน้อย แต่ถ้าปรับปรุงให้ดีขึ้นก็ยังใช้เป็นเนื้อหาในวิชานี้ได้ และยังเป็นต้องคงไว้
- ค่าคะแนน 2 หมายถึง เนื้อหาวิชาที่ไม่ค่อยมีความสำคัญและมีประโยชน์มากนัก ยังสมควรให้คงไว้ แต่ใช้เวลาไม่มากนักในการเรียนการสอน
- ค่าคะแนน 1 หมายถึง เนื้อหาวิชาไม่มีความสำคัญและไม่มีประโยชน์เลย อาจตัดทิ้งเสียก็ได้ หรือถ้ายังคงไว้ก็ควรใช้เวลาเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในการเรียนการสอน
- ค่าคะแนน 0 หมายถึง เนื้อหาวิชาไม่มีความสำคัญและไม่มีประโยชน์อย่างที่สุด สมควรตัดทิ้งได้เลย

ลักษณะที่ 3 เป็นการแสดงความคิดเห็นอิสระเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาเอก การพัฒนาชุมชนในค่านต่าง ๆ เป็นแบบปลายเปิด (Open-end) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม หรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร

2. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 ท่าน ตัดถ่วงความตรงในเนื้อหา เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง จำนวน 30 คน เพื่อเป็นการหาความเที่ยงของแบบทดสอบ
4. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตร

$$r = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right) \quad (\text{ประกอบ กรรณสูตร } 2524 : 61)$$

n = จำนวนข้อในแบบสอบถาม

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ (Variance of a single item)

s_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด หรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

เพราะฉะนั้นจะได้ผลจากการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความเที่ยงของแบบสอบถาม} &= \frac{129}{128} \left[1 - \frac{132.0343}{2415.0378} \right] \\ &= 0.96 \end{aligned}$$

ซึ่งแสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีความเที่ยงอยู่ในระดับสูง

5. นำแบบสอบถามที่หาค่าความเที่ยงแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำไปใช้กับประชากร เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ประชากร 2 กลุ่มคือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงปีที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ในวิทยาลัยครู 12 แห่ง จำนวน 605 คน และอาจารย์ผู้สอนในภาควิชาสังคมวิทยาทุกท่าน หรือเป็นอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนที่ปฏิบัติการสอนในวิทยาลัยครูทั้ง 12 แห่ง จำนวนแต่ละ 10 คน ตามอัตรากำลังของอาจารย์ที่สังกัดในภาควิชารวม 120 คน และได้ส่ง

แบบสอบถามของนักศึกษาไปจำนวน 605 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 490 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 80.99 แบบสอบถามที่ส่งให้อาจารย์ผู้สอน 120 ฉบับได้รับคืนมาจำนวน 98 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.66 ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยครู 12 แห่ง ที่เปิดสอนวิชา เอกการพัฒนารัฐบาลชน ปีการศึกษา 2525 และจำนวนร้อยละของแบบสอบถาม ที่ได้รับคืนมา

ชื่อสถาบัน	จำนวนนักศึกษา			จำนวนอาจารย์ผู้สอน		
	แบบสอบถามที่ส่งไป	แบบสอบถามที่ได้อรับคืนมา	ร้อยละ	แบบสอบถามที่ส่งไป	แบบสอบถามที่ได้อรับคืนมา	ร้อยละ
1 วิทยาลัยครูกาญจนบุรี	49	40	8.16	10	6	6.12
2 วิทยาลัยครูจันทบุรี	36	18	3.67	10	9	9.18
3 วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา	45	39	7.96	10	9	9.18
4 วิทยาลัยครูเทพสตรี	39	36	7.35	10	8	8.16
5 วิทยาลัยครูนครราชสีมา	38	18	3.67	10	8	8.16
6 วิทยาลัยครูบุรีรัมย์	75	39	14.08	10	9	9.18
7 วิทยาลัยครูเลย	50	38	7.76	10	7	7.14
8 วิทยาลัยครูสงขลา	36	35	7.14	10	10	10.20
9 วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี	41	40	8.16	10	10	10.20
10 วิทยาลัยครูสุรินทร์	48	32	6.53	10	7	7.14
11 วิทยาลัยครูอุบลราชธานี	48	48	9.80	10	8	8.16
12 วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์	100	77	15.71	10	7	7.14
รวมทั้งสิ้น	605	490	100	120	98	100

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงหัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือในการให้นักศึกษาให้ตอบแบบสอบถามโดยพร้อมเพรียงกัน จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกนักศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลให้เสร็จเป็นวิทยาลัย ๆ ไป แต่มีบางวิทยาลัยซึ่งนักศึกษาออกฝึกงานภาคสนามและออกฝึกสอน ผู้วิจัยได้ขอให้อาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนช่วยดำเนินการต่อให้ แล้วจัดส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์

สำหรับแบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกการพัฒนาชุมชนนั้น ผู้วิจัยได้คิดแสดมป์ และเขียนที่อยู่ของผู้วิจัยไว้ให้ เพื่อความสะดวกในการส่งกลับคืนยังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ในกรณีที่อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถตอบให้เสร็จทันในวันที่ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละรายการ ซึ่งเป็นแบบตรวจคำตอบ (Checklist) และแบบให้เติมข้อความ แล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{การร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

จากนั้นนำเสนอในรูปแบบตารางและอธิบายประกอบ

2. หาค่าเฉลี่ยของคำตอบจากข้อมูล และแบบประเมินค่า (Rating scale) โดยกำหนดค่าคะแนน (Weight) ออกเป็น 5 ระดับ และ 7 ระดับ ตามวิธีการของ ลีเคิร์ท (John W. Best 1970 : 175)

ซึ่งกำหนดค่าคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาเอกการพัฒนาชุมชน ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงดังนี้

Best, John, W. Research in Education, 2nd, Englewood, Cliffs.
New Jersey: Prentice Hall, 1970.

4.50 – 5.00	แปลความจาก	มากที่สุด เหมาะสมที่สุด ดีที่สุด เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50 – 4.49	แปลความจาก	มาก เห็นด้วย เหมาะสม
2.50 – 3.49	แปลความจาก	ปานกลาง ไม่มีความเห็น
1.50 – 2.49	แปลความจาก	น้อย ไม่ดี ไม่เห็นด้วย ไม่เหมาะสม
0.50 – 1.49	แปลความจาก	น้อยที่สุด ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่ดี อย่างยิ่ง ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

กำหนดคะแนนสำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ และประโยชน์ของ
เนื้อหาวิชาบังคับและรายวิชาเอก ดังนี้

ค่าคะแนน 5.50 – 6.00	หมายถึง	เนื้อหาวิชานั้นมีความสำคัญและมี ประโยชน์ต่อวิชาการพัฒนาชุมชนอย่าง ที่สุด จำเป็นต้องมีไว้ในวิชานี้
ค่าคะแนน 4.50 – 5.49	หมายถึง	เนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญและมี ประโยชน์มาก แต่มีความไม่เหมาะสม เล็กน้อย ซึ่งอาจจะต้องเปลี่ยนแปลง แก้ไขเล็กน้อยก็จะทำให้เนื้อหาสมบูรณ์ ขึ้น
ค่าคะแนน 3.50 – 4.49	หมายถึง	เนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญและมี ประโยชน์ แต่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง แก้ไขให้เหมาะสมมาก โดยไม่ให้ เนื้อหาผิดไปจากเรื่องเดิม
ค่าคะแนน 2.50 – 3.49	หมายถึง	เนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญและมี ประโยชน์ค่อนข้างน้อย แต่ถ้าปรับปรุง ให้ก็จะยังใช้เป็นเนื้อหาในวิชานี้ได้ และยังจำเป็นต้องคงไว้

ค่าคะแนน 1.50 – 2.49	หมายถึง	เนื้อหาวิชาที่ไม่ค่อยมีความสำคัญและมีประโยชน์มากนัก ยังสมควรให้คงไว้ แต่ใช้เวลาไม่มากนักในการเรียนการสอน
ค่าคะแนน 0.50 – 1.49	หมายถึง	เนื้อหาวิชาไม่มีความสำคัญและไม่มีประโยชน์เลยอาจตัดทิ้งเสียก็ได้ หรือถ้ายังคงไว้ก็ควรใช้เวลาเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในการเรียนการสอน
ค่าคะแนน 0	หมายถึง	เนื้อหาวิชาไม่มีความสำคัญและไม่มีประโยชน์อย่างที่สุด สมควรตัดทิ้งได้เลย

กำหนดค่าคะแนนสำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงเลือกศึกษาเอกการพัฒนารวมชนดังนี้

2.50 – 3.00	เท่ากับ	เป็นเหตุผลมากที่สุด
1.50 – 2.49	เท่ากับ	เป็นเหตุผลมาก
0.50 – 1.49	เท่ากับ	เป็นเหตุผลบางส่วน
0 – .49	เท่ากับ	ไม่เป็นเหตุผลเลย

จากการกำหนดค่าดังกล่าว ได้นำมาหาค่าเฉลี่ยจากสูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{ประกอบ กรณสูตร: } 2524 : 94)$$

$$\bar{X} = \text{แทนค่าเฉลี่ยของคะแนน}$$

$$X = \text{แทนค่านำหนักค่าตอบเป็น 6, 5, 4, 3, 2, 1 และ 0}$$

$$N = \text{แทนค่าจำนวนข้อมูลทั้งหมด}$$

3. นำค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อมาวัดการกระจายของคะแนน จากแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง โดยการหาค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของ

นำนักคำตอบเกี่ยวกับความคิดเห็นในค่านต่าง ๆ จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}} \quad (\text{ประกอบ กรรณสูตร 2524 : 95})$$

S.D. = แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

X = แทนค่าคะแนนที่กำหนดตามความเป็น 6, 5, 4, 3, 2, 1 และ 0

N = แทนค่าจำนวนข้อมูลทั้งหมด

การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานได้แปลความหมายของค่าเฉลี่ย ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้คือ

4.50 - 5.00	เท่ากับ	มากที่สุด	เหมาะสมที่สุด	ดีที่สุด	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50 - 4.49	เท่ากับ	มาก	เห็นด้วย	เหมาะสม	
2.50 - 3.49	เท่ากับ	ปานกลาง	ไม่มีความเห็น		
1.50 - 2.49	เท่ากับ	น้อย	ไม่ดี	ไม่เห็นด้วย	ไม่เหมาะสม
1.00 - 1.49	เท่ากับ	น้อยที่สุด	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่ดีย่างยิ่ง	ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

4. ทดสอบค่า t (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์สอน ในด้านความมุ่งหมาย วิชาบังคับและวิชาเลือก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลตามหลักสูตร วิชาเอกการพัฒนาชุมชน ระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาระดับสูง ของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 เพิ่มเติมพุทธศักราช 2524 โดยใช้ค่า t (t-test) โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_p^2}{N_1} + \frac{S_p^2}{N_2}}} \quad (\text{Marascuile 1971 : 323})$$

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{s_p \sqrt{\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2}}}$$

\bar{x}_1, \bar{x}_2 = แทนค่าที่คำนวณได้
 แทนค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนแต่ละกลุ่ม
 s_p^2 = แทนค่าความแปรปรวนรวม (Pooled Variance)

$$s_p^2 = \frac{(N_1 - 1) s_1^2 + (N_2 - 1) s_2^2}{N_1 + N_2 - 2}$$

มีค่า

$$N_1, N_2 = \text{แทนจำนวนข้อมูลแต่ละกลุ่ม}$$

ใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5. วิเคราะห์ความคิดเห็นจากคำถามลักษณะปลายเปิดตามความถี่และเรียงลำดับความสำคัญ

6. สรุปและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง และอธิบายประกอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย